

академічного і професійного типів; ролі і місця в низці професійних видів («професійно-технічного», «технікумівського», «університетського») освіти: сумісних переліків галузей, напрямів, спеціальностей для всіх циклів вищої школи.

По-друге, не задіяно повною мірою компетентнісний і кредитний підходи для розроблення національної системи кваліфікацій, оновлення стандартів, освітнього змісту, моделей фахівців.

По-третє, не прийнято за імператив інтеграцію навчання й наукових досліджень на всіх циклах вищої освіти.

По-четверте, не визначено баланс між кількісними й якісними показниками вищої школи та її ресурсами (кадровими, фінансовими, інформаційними, дослідницькими, матеріально-технічними, іншими) і результатами.

По-п'яте, не сформовано показників та критеріїв якісної вищої освіти, селекція її здобувачів і закладів не відбувається за ознаками якості.

По-шосте, сукупність заходів із забезпечення якості вищої освіти ще не становить цілісної системи, у якій головними труднощами вбачаються: організація і проведення моніторингу й оцінювання результатів діяльності вищих навчальних закладів; здійснення системних й дієвих заходів з підвищення якості вищої школи.

*Клімова Галина Павлівна – д.ф.н., завідувач наукової лабораторії
проблем становлення інноваційного суспільства НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

А. Л. Клименко

ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Євроінтеграційні процеси, які на сьогодні відбуваються на теренах сучасної України, потребують перш за все посилення соціальної спрямованості ринкових перетворень, та вимагають, щоб соціально-економічна політика держави та діяльність уряду щодо її реалізації були направлені на досягнення європейських стандартів якості життя та загальнолюдських цінностей. Тому, першоосновою цього процесу має стати надійний соціальний захист як один з чинників, що визначає суспільний добробут.

На сьогодні поняття «соціальний захист» не має чіткого, однозначного тлумачення, навіть попри те, що воно не є чимось новим для нашого сус-

пільства. За радянських часів існувала універсальна система соціального захисту, що діяла за принципом «від колиски до могили» й охоплювала всі сфери й етапи суспільного виробництва.

Понятійно-термінологічний словник із соціальної роботи визначає соціальний захист як систему принципів, методів, законодавчо встановлених державою соціальних гарантій і заходів, що забезпечують оптимальні умови життя, задоволення потреб населення. Кінцевою його метою визнається надання кожному члену суспільства (незалежно від етнічного й соціального походження, статі, майнового стану, політичних, релігійних та інших переконань тощо) можливості вільно розвиватися, реалізовувати свої права й законні інтереси і тим самим підтримувати стабільність у суспільстві.

Досліджуючи соціальний захист населення як систему, що діє в ринкових умовах та є комплексом нормативних актів, форм, методів та інших дій, зауважимо, що дана система спрямована забезпечити: обґрунтований та періодично оновлюваний розрахунок і затвердження прожиткового мінімуму, який відповідно до чинного законодавства України, є основою для встановлення мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком, визначення розмірів соціальної допомоги, допомоги сім'ям з дітьми, допомоги з безробіття, а також стипендій та інших соціальних виплат; реалізацію прав кожного громадянина на працю та своєчасну і не нижчу прожиткового мінімуму винагороду за неї, а також на безпечні умови та відпочинок; диференційний підхід до різних соціально-демографічних верств населення залежно від ступеня їхньої економічної самостійності, працездатності та можливості отримання доходів; надання різних форм допомоги безробітним; розробку і законодавче врегулювання комплексу заходів, що представляють у всій повноті систему соціального захисту населення (працюючих, непрацюючих у працездатному стані, непрацездатних, пенсіонерів, інвалідів, підростаючого покоління, багатодітних матерів, неповні та малозабезпечені сім'ї) та ін.

Отже, з аналізу наведеного, стверджуємо, що кінцевою метою соціального захисту населення слід вважати надання кожному члену суспільства, незалежно від соціального походження, національної або расової приналежності, можливість вільно розвиватися та реалізовувати свої здібності.

У ст. 46 Конституції України закріплено право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, на старість та в інших випадках, передбачених

законом. Зазначене право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. При цьому пенсії та інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Однак, для того щоб забезпечити такий захист, держава в особі органів влади, насамперед, повинна здійснювати ефективне управління в усіх сферах суспільного життя, у тому числі забезпечити належне формування та реалізацію державної соціальної політики. Класифікуючи її за видами, виділяємо як окремий напрям державну політику у сфері соціального захисту населення.

Державна політика у сфері соціального захисту населення реалізується в Україні також через систему центральних і місцевих органів виконавчої влади. У зв'язку з цим особливо важливими є повноваження Кабінету Міністрів України як органу загальної компетенції, який відповідно до Конституції має забезпечувати здійснення соціальної політики, виконання Конституції і законів України в усіх сферах суспільного життя, у тому числі й у сфері соціального захисту населення.

Важливою є участь у реалізації державної політики в сфері соціального захисту населення Конституційного Суду України, до компетенції якого належить: вирішення питань відповідності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституції України; офіційне тлумачення Конституції і законів України. Крім того, Конституційний Суд України формулює висновки про відповідність Конституції України міжнародних договорів України або договорів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість.

Отже, для забезпечення ефективності системи соціального захисту населення необхідно перш за все сформулювати багатоканальну модель фінансування проведення соціальної політики. Так, матеріально-фінансовою базою соціального захисту поряд з відрхуваннями з державного бюджету можуть стати позабюджетні надходження та кошти від приватизації. Разом з тим, система соціального захисту повинна включати наступні елементи: по-перше – це правові, економічні та соціальні гарантії; по-друге, фінансові, інформаційно-інтелектуальні та природні ресурси; по-третє, бюджетні та

позабюджетні механізми; по-четверте, державні, громадські та міжнародні інституції. При цьому головна роль повинна належати проведенню моніторингу соціальної захищеності.

Як бачимо, соціальний захист особи є одним із найважливішим напрямків соціальної політики. Рівень соціальної захищеності особи в свою чергу виступає яскравим критерієм розвитку якості життя та цивілізованості окремого суспільства, рівня розвитку самої держави як гаранта потреб свого народу, а тому, соціальний захист населення повинен залишитися основним пріоритетом державної політики та здійснюватися відповідними соціальними інститутами на підставі законодавчих нормативів шляхом використання державних соціальних стандартів, нормативів, гарантій.

Клименко Анастасія Леонідівна – аспірантка НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

Д. А. Кобильнік

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТТІ 70 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Квінтесенцією реформування вищої освіти в Україні стало прийняття 1.07 2014 року Закону України «Про вищу освіту» [1]. Голова Комітету ВРУ з питань науки та освіти Л. Гриневич підкреслила, що тепер потрібно зробити три найважливіші речі: поінформувати всіх про особливості нових правил; забезпечити зворотній зв'язок та виявити недоліки для внесення корективів; розробити підзаконні нормативні акти для втілення Закону в життя []. Однак, таких кроків недостатньо, аби закон повною мірою почав втілюватися у життя. Особливо важливо сьогодні узгодити низку положень названого закону і Бюджетного кодексу України стосовно реалізації фінансово-економічних відносин у сфері вищої освіти. Зрозуміло, що це потребує внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

Позначимо одну із існуючих сьогодні проблем. Так, ч. 2 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» передбачено право вищих навчальних закладів відкривати поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки в установах державних банків. Однак, це право може так і залишитися декларацією без змін до ст. 13, 57 та ін. Бюджетного кодексу України.

Справа у тому, що строк розміщення коштів на вкладних (депозитних) рахунках державними і комунальними вищими навчальними закладами з огляду